

Sygn. akt II CZ 32/17

POSTANOWIENIE

Dnia 28 lipca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Hubert Wrzeszcz (przewodniczący)

SSN Monika Koba

SSN Agnieszka Piotrowska (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku Polskich Sieci Elektroenergetycznych Spółki
Akcyjnej w K.

przy uczestnictwie L.C.

o zasiedzenie służebności gruntowej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 28 lipca 2017 r.,

zażalenia wnioskodawcy

na postanowienie Sądu Okręgowego w Ł.

z dnia 2 lutego 2017 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie w części odrzucającej
apelację wnioskodawcy (pkt 1).**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 29 grudnia 2015 r. Sąd Rejonowy stwierdził, że Skarb Państwa nabył z dniem 31 grudnia 1970 r. przez zasiedzenie służebność gruntową o treści służebności przesyłu, zaznaczoną na bliżej opisanej mapie stanowiącej część postanowienia, na nieruchomości położonej w Ł. przy ul. K. 11 i 14, stanowiącej działki ewidencyjne nr 105, 106/1 i 103/5, objętej księgą wieczystą LD .../9, polegającą na przeprowadzeniu bliżej opisanej linii elektroenergetycznej o napięciu 220kV relacji J.- A. wraz z opisanym pasem technologicznym i zakresem uprawnień każdorazowego właściciela urządzeń. Stwierdził także, że Skarb Państwa nabył z dniem 1 stycznia 1975 r. przez zasiedzenie służebność gruntową o treści służebności przesyłu, zaznaczoną na bliżej opisanej mapie stanowiącej część postanowienia, na nieruchomości położonej w Ł. przy ul. K. 11 i 14, stanowiącej działki ewidencyjne nr 105, 106/1 i 103/5, objętej księgą wieczystą LD .../9, polegającą na przeprowadzeniu bliżej opisanej linii elektroenergetycznej o napięciu 220kV relacji J.- M. wraz z opisanym pasem technologicznym i zakresem uprawnień każdorazowego właściciela urządzeń.

We wniesionej od tego postanowienia apelacji, wnioskodawca - Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. zarzucił nieuwzględnienie w przebiegu służebności gruntowej (oznaczonej na mapie, o której mowa w sentencji postanowienia) działki nr 131, wchodzącej w skład obciążonej nieruchomości objętej wskazaną wyżej księgą wieczystą.

Postanowieniem z dnia 2 lutego 2017 r. Sąd Okręgowy w Ł. odrzucił tę apelację jako niedopuszczalną z uwagi na brak substratu zaskarżenia. Wskazał, iż działka o nr 131 nie została uwzględniona w treści orzeczenia Sądu Rejonowego, a wnioskodawca nie złożył na podstawie art. 351 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. wniosku o uzupełnienie postanowienia przez wydanie rozstrzygnięcia dotyczącego tej działki (pozytywnego lub negatywnego).

W zażaleniu na to postanowienie wnioskodawca zarzucił naruszenie art. 285 § 1 k.c., art. 370 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., art. 370 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oraz art. 670 § 1 zdanie pierwsze i art. 677 § 1 w zw. z art. 610 § 1 k.p.c. a także art. 227

w zw. z art. 217 § 1 k.p.c. oraz art. 321 § 1 k.p.c. Formułując te zarzuty domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek PSE S.A. dotyczył stwierdzenia zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu uregulowanej aktualnie w art. 305¹ k.c., obciążającej nieruchomości objętą księgą wieczystą LD .../9 w zakresie usytuowanych na tej nieruchomości urządzeń przesyłowych (linii elektroenergetycznych). Został on uwzględniony z tym, że Sąd pierwszej instancji nie objął sentencją postanowienia przebiegu służebności po działce nr 131 mimo, że z ustaleń tego Sądu wynika, że na działce nr 106/1 znajdują się dwa słupy, a przewody elektroenergetyczne przebiegają nad działkami nr 105 i 131. Powstała na tym tle wątpliwość co do sposobu usunięcia tego uchybienia – czy w drodze apelacji wnioskodawcy czy w drodze uprzedniego złożenia wniosku o uzupełnienie postanowienia na podstawie art. 351 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., Sąd drugiej instancji rozstrzygnął na korzyść tego drugiego rozwiązania, co doprowadziło do odrzucenia apelacji z uwagi na brak rozstrzygnięcia, przeciwko któremu została ona skierowana.

W sytuacji, w której sąd w wyroku kończącym postępowanie procesowe nie orzekł o wszystkich żądaniach powoda, stronie przysługuje wniosek o jego uzupełnienie na podstawie art. 351 § 1 k.p.c. w odniesieniu do „pominiętego” żądania; apelacja skierowana przeciwko takiemu nieistniejącemu rozstrzygnięciu podlega odrzuceniu z uwagi na brak substratu zaskarżenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2014 r., V CZ 39/14, niepubl. oraz z dnia 19 lipca 2006 r., I CZ 35/06, niepubl.).

Art. 351 k.p.c. odnoszący się bezpośrednio do orzeczeń wydawanych w postępowaniu procesowym, może być w postępowaniu nieprocesowym stosowany jedynie odpowiednio (art. 13 § 2 k.p.c.), to jest z uwzględnieniem charakteru i celu tego postępowania, które w rozpoznawanej sprawie dotyczy stwierdzenia zasiedzenia służebności gruntowej przesyłu i w której to sprawie przedmiotem zaskarżenia jest wyłącznie przebieg służebności na obciążonej nią nieruchomości. Kwestia powstania na rzecz wnioskodawcy tego ograniczonego

prawa rzeczowego w drodze zasiedzenia została już bowiem przesądzona. Postępowanie o stwierdzenie nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie ma szczególny charakter, gdyż jego celem jest określenie stosunków własnościowych dotyczących całości nieruchomości służebnej i nieruchomości władnącej. Sąd pierwszej instancji powinien w tym postępowaniu orzec z urzędu o wszystkich kwestiach składających się na przedmiot rozstrzygnięcia, w szczególności określić przebieg służebności w zakresie całej nieruchomości obciążonej zgodnie z usytuowaniem na niej urządzeń przesyłowych. Skłania to do przyjęcia poglądu, że w przypadku braku wyrzeczenia w sentencji postanowienia co do całości nieruchomości obciążonej, dochodzi do dorozumianego nie uwzględnienia całości żądania wnioskodawcy zgłoszonego we wniosku, od czego przysługuje apelacja, a nie wniosek o uzupełnienie postanowienia na podstawie art. 351 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Trzeba też zwrócić uwagę, że przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się do zasiedzenia służebności gruntowej jedynie odpowiednio (art. 292 zd. drugie k.c.). Przedmiotem wniosku o zasiedzenie nieruchomości może być wskazany w nim jej fragment pozostający w samoistnym posiadaniu wnioskodawcy, podczas gdy służebność gruntowa obciąża całą nieruchomość ujawnioną w księdze wieczystej (por. art. 285 k.c.). Wyrażony w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2014 r., III CZP 94/14 (OSNC 2015, nr 11, poz. 129) pogląd, że w sprawie o stwierdzenie zasiedzenia nieruchomości niedopuszczalna jest apelacja od postanowienia w zakresie niezawierającym rozstrzygnięcia co do części nieruchomości objętej żądaniem wnioskodawcy nie ma więc odniesienia do rozpoznawanej sprawy.

Pogląd zakładający dopuszczalność apelacji w przypadku nieobjęcia sentencją postanowienia przebiegu służebności gruntowej przesyłu w zakresie całej nieruchomości obciążonej objętej księgą wieczystą, jest racjonalny, odpowiada celom tego postępowania, jakim jest kompleksowa regulacja stosunków własnościowych, realizuje interes uczestników postępowania oraz zapobiega mnożeniu postępowań sądowych oraz związanych z tym kosztów społecznych i ekonomicznych.

W tym stanie rzeczy orzeczono jak w sentencji (art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398¹⁵ k.p.c.).

kc

aj